

LEGENDAS

Lo pertùs d'la Patarela

En occitan lo *patarel* es un **straccio** e *Patarela* es lo sobriquet d'una persona paura que pòrta de vestas taconaas. Una legenda d'Celas conta l'istòria d'una frema vestia d'**STRACCI**, que culhia d'erbas meizinalas per ajuar e curar la gent. Istava da solèta ent'una casa retengua una des pus anticas d'Celas.

Una altra version conta d'una mascha que vivia ent'un pertùs en la ròcha. Un sera una frema era passaa denant al pertùs venent a casa; avia sentut tirar l'orl d'la còta en bas, vers la montanha. Orfanta, avia començat a tirar la còta en l'autre sens. Lo drap s'era eschancat e la frema esbarroaa era escapaa ental siu vilatge: la mascha s'era devua contentar d'un pichòt tòc d'drap, un "patarel".

Una altra istòria conta qu'a una mascha dicha *Patarela d'la Paulaa* plasia chapar abo un baston arvincat las mainaas que passaven après la calaa de solelh, tirant-las en la barma. Pr'aquò lhi joves del pòst, quora lo sera anaven a velhar en cò d'las filhas di païs dapè, passaven fito denant al *pertus d'la patarela*.

Lo *pertus* se pòl enca' veire encuei: sus l'antica mulatiera que vai da la Gleisa a l'Anbornet, a gaucha del cementieri se cala fins a una crotziera senhalaa da un pilon (*lo pilon dal Fornalh*). Continuant a gaucha, se passa un **terrapieno** d'geira chamat *Lop Fornet*. Passat lo riu se chamina per quarque minuta, per trobar a gaucha un caracteristic pertùs en la ròcha, estremat da la vegetacion auta, lo *Pertus d'la Patarela*, qu'aicì es dich *la Paiulaa* (en occitan lo pòst ente s'acuchava, beleu en rapòrt a la forma d'la barma que navisa lo ventre d'la maire).

Traversats lhi viòls des istòrias d'un bòt, es arribat lo moment de descurbir un conte mai contat, ente lo passat rescontra de còsas que s'atendia pas.

LO BOSC DE GLAC

Cèlas, un pichòt vilatge rampinhat entre las ponchas plenas de nèu des Alps, vivia tuchi lhi uvèrns enroa ent'un silenci magic, interromput mec dal forfolhar d'l'aura entre las branchas e l'escrucinear d'la nèu sot lhi pe. Aquí istava Matèu, un jove de familha umila, que vivia anant a culhir bòsc e vendent-lo ai gaire abitants del vilatge. Sa pichòta meira se trobava a la binda del bòsc, que chamava abo grinor "lo còr de tot". Bela que paure, Matèu era content. Lo bòsc lhi donava chalur, confòrt e companhiá: las volps curiosas lo gachaven entre lhi boissons, lhi cèrves elegants passaven per far-lhi visita a la bassora, e lo chant de lhi aucèls l'acompanhava en sias jornaas solitàrias. Una nuèch d'uvèrn, mentre una aura jalaa bufava entre las montanhas, Matèu s'era adonat que sa resèrva de bòsc èra esquasi finia. "Me chal anar ental bòsc deman matin," avia pensat, "desno arribarei pas a passar un'autra tempèsta."

Una rescontre magic

Lo matin d'après, abo la bisa que lhi pessuava lo morre, Matèu era intrat ental bòsc. Trubulava a chaminar, perquè la nèu lhi arribava ai genolhs. Mentre talhava una branca tombad, avia notat un clar fòravia da un a esclardaa pas luènh. Possat da la curiositat, s'era arrambat. Al centre de l'esclardaa, una figura auta e fina, enroaa dins un mantèl de glaç, dançava. Semelhava una frema, mas siei pels esvalosqueaven coma d'estalactitas e siei uèlhs eren d'un blòï fond, coma lo cèl après una tempèsta.

"Qui sies?" avia encalat demandar Matèu, encharmat e genat al mesme temp.

"Siu l'Esprit del Bòsc d'Uvèrn," avia respondut la figura abo una votz dòuça mas fòrta. "Veu ton còr pur, Matèu, e lo respèct que pòrtes ent'aquò mui. Pr'aquò te farei un present, mas a una condicion."

"Que condicion?"

"Te chal prometer-me de gardar lo bòsc e mostrar a lhi autres a lo respectar. Se mantenatès aquesta promessa, patirès mai pus la fam o la freid."

Matèu, abo lo còr reconeissent, avia fach un enquin profund. "Prometo."

Lo present de l'Esprit

L'Esprit avia auçat lhi braç al cèl, e era pareissut un vièlh arbol de melze, maestós e ludent, abo las raïtz ent'una tèrra jamai jalaa. "Aqueste arbol es magic," avia dich l'Esprit. "Totas las nuèchs, sias raïtz portarèn aquò que te sierv: bòsc, frucha, o decò da minjar per las bestias. Mas navisa-te, Matèu, aquò que pilhes deu èsser restituït a la natura. Exagera pas, o lo present desparessarè." Ent'na minuta, l'Esprit era esvanit, laissant Matèu solet dins l'esclardaa, abo lo còr plen de meravilha e de reconeissença.

Un futur d'esperança

Dempuèi aquel jorn, Matèu avia vivut sensa pus sagrins. La magia del melze donava da minjar pas mec a el, mas enrichia tot lo vilatge. Matèu avia mostrat a lhi abitants de Cèlas l'importància de cudir lo bòsc: degun talhava d'arbols sensa una rason, e tuchi dividien çò que la natura ofrìa. En lhi ans, Cèlas era diventaa un pòst d'armonia, ente òme e natura vivien en equilibri. Matèu, ja vièlh, contava a las mainaas l'istòria de l'Esprit del Bòsc, navisant que la montanha e siei tresòrs eren jamai quarqueren d'egarantit.

E parelh, tuchi hi uvèrns, quora charamalhava en silenci sus lhi brics, lo vilatge se retrobava a l'entorn del fuèc, sabent que lo bòsc era lor mai grand aliat.

"La natura dona e garda," disia Matèu, "mas nosautres devèm far parelh abo ilhi."

